

מול הבתולה מוולדימיר – האמנות הרוסית בימי הביניים
In front the Theotokos of Vladimir – Medieval Russian Art
0821-6211-01

תשע"ה
שיעור בחירה, 2 ש"ס

שעת קבלה של המרצה ומיקום: ביום של השיעור, בתיאום מראש.

טלפון: 02-5663020

דוא"ל: anastasia.keshman@mail.huji.ac.il

תיאור הקורס

קורס זה יבחן את האמנות הרוסית בימי הביניים (בין המאות ה-9 ועד המאה ה-17). השאלה המרכזית שתעמוד לפנינו תהיה כיצד נוצרת אמנות המגדירה עצמה כמקורית וחדשה מתוך מקורות קדומים - האמנות הביזנטית מחד-גיסא והאמנות המערבית מאידך-גיסא. שאלה נוספת בה נעסוק תהא כיצד נשמרו העקרונות של השפה החזותית המדייבאלית בעולם שדיבר כבר את שפת הרנסנס והבארוק. נבחן נושאים מרכזיים להבנת האמנות הרוסית של ימי הביניים תוך שימוש בניתוח סגנוני ואיקונוגראפי של האדריכלות, הציור המונומנטאלי, ציורי האיקונות, כתבי-היד, והאמנות הזעירה. הקורס כולל קריאת חובה באנגלית. הקורס יכול לסיור לירושלים.

The focus of this course is the development of Russian visual culture during the Middle Ages (9th to 17th centuries). Russian art, although commonly seen as original, should be examined against the general medieval world: the Byzantine East and the medieval West. Another theme which will be examined is the survival of medieval visual language in Russia at the Age of Renaissance and Baroque. These and other central issues will be treated by employing stylistic and iconographical analysis of architecture, monumental and icon painting, manuscript and minor arts. The course includes obligatory reading in English. The course includes tour to Jerusalem.

דרישות הקורס וחובות התלמידים

נוכחות חובה בשיעורים בכיתה, הכנה שוטפת של שיעורי בית (הכנת חומר הלימוד וקריאת ספרות המחקר באנגלית), עבודת בית.

מטלת סוף הקורס

עבודת בית

מרכיבי הציון הסופי

- הכנת מטלות ביניים, קריאת ספרות מחקר - 30%
- עבודת בית - 70%

נושאי השיעורים (נתון לשינויים)

נושאי השיעורים הספציפיים ורשימת הקריאה הנלווית לכל שיעור יוכתבו בהתאם למהלך הדיון בכיתה.

1. מבוא – הגדרת מונחי היסוד

קריאת רקע:

- Riasanovsky, N.V. and Steinberg, M.D., *A History of Russia*, New York and Oxford, 2005, 7th edition, chapter 1 (A Geographical Note) (947 RIA - Limudit-Sourasky).

2. התקופות הקדומות, תהליך ניצורה של רוסיה (שנת 988)

קריאת חובה:

- Cross, S.H., *Russian Primary Chronicle, Laurentian Text*, Cambridge, Mass., 1953, pp. 52-55, 59-66 and 69-87.

קריאת רשות:

- Hamilton, G.H., *The Art and Architecture of Russia* (Pelican History of Art), Hong Kong, 1983, chapter 1 (Kievan Russia: The Past of Kiev) (709(47) HAM).

קריאת רקע:

- Riasanovsky, N.V. and Steinberg, M.D., *A History of Russia*, New York and Oxford, 2005, 7th edition, chapter 2 (Russia Before the Russians).

3. ראשית האדריכלות הנוצרית ברוסיה. הכנסיות הראשונות: קייב ונובגורוד

קריאת רשות:

- Hamilton, G.H., *The Art and Architecture of Russia* (Pelican History of Art), Hong Kong, 1983, chapter 2 (Kievan Russia: The Architecture of Kiev: 990-1240).

קריאת רקע:

- Riasanovsky, N.V. and Steinberg, M.D., *A History of Russia*, New York and Oxford, 2005, 7th edition, chapter 3 (The Establishment of the Kievan State).

4-5. רוס הקייבית, המאות ה-11 וראשית המאה ה-12. כנסיית האגיה סופיה של קייב: אדריכלות

ועיטור אדריכלי

קריאת חובה:

- Ousterhout, R.G., *Master Builders of Byzantium*, Princeton, N.J., 1999 (last chapter on Russian Architecture).

קריאת רשות:

- Logvin, H., *Kiev's Hagia Sophia, State Architectural-Historical Monument*, Kiev, 1971 (NA 5697 K483 L643 1971).

- Brumfield, William Craft, *A History of Russian Architecture*, Cambridge, Cambridge University Press, 1993, chapter 1 (Early Medieval Architecture: Kiev and Chernigov) (720(47) BRU, Architecture Sub-Library).

- Hamilton, G.H., *The Art and Architecture of Russia* (Pelican History of Art), Hong Kong, 1983, chapter 5 (Kievan Russia: Mosaics and Frescoes in Kiev).

קריאת רקע:

- Riasanovsky, N.V. and Steinberg, M.D., *A History of Russia*, New York and Oxford, 2005, 7th edition, chapters 4-6 (Kievan Russia).

6. תקופת הפיצול הפיאודלי (המאות ה-12 – וה-13). כנסיות ולדימיר וסוזדאל: אדריכלות ופיסול

אדריכלי

קריאת רשות:

Brumfield, William Craft, *A History of Russian Architecture*, Cambridge, Cambridge University Press, 1993, chapter 3 (Early Medieval Architecture: Vladimir and Suzdal Before the Mongol Invasion).

- Hamilton, G.H., *The Art and Architecture of Russia* (Pelican History of Art), Hong Kong, 1983, chapter 4 (Kievan Russia: The Architecture of Vladimir-Suzdal: 1100-1240).

קריאת רקע:

- Riasanovsky, N.V. and Steinberg, M.D., *A History of Russia*, New York and Oxford, 2005, 7th edition, chapter 7 (Appanage Russia: Introduction).

7. כתבי יד מוקדמים, המאות ה-11 וה-12

קריאת חובה:

- Popova, O.S., *Russian Illuminated Manuscripts*, London, 1984.

8. אמנות האיקונה של התקופה הפרה-מונגולית

קריאת רשות:

- Hamilton, G.H., *The Art and Architecture of Russia* (Pelican History of Art), Hong Kong, 1983, chapter 9 (The Earliest Icons: 900-1250).

- Lazarev, V.N., *Russian Icons: From the Twelfth to the Fifteenth Century* (Mentor-Unesco art book, mq455), S.l., 1962 (759.7 LAZ).

9. התקופה המונגולית (מ-1237 עד 1480). פריחתה של נובגורוד – האמנת הזעירה

קריאת רשות:

Pevny, O.Z., "Kievan Rus", in: Evans, H.C. and Wixom, W.D. (eds.), *The Glory of Byzantium: Art and Culture of the Middle Byzantine Era A.D. 843-1261*, The Metropolitan Museum of Art, New York, 1997, pp. 280-319 (esp. the catalogue part).

- Rybakov, B.A., *Russian Applied Art of Tenth-Thirteenth Centuries*, Leningrad, 1971.

- Brumfield, William Craft, *A History of Russian Architecture*, Cambridge, Cambridge University Press, 1993, chapter 4 (Early Medieval Architecture: The Revival of Architecture in Novgorod and Pskov).

- Hamilton, G.H., *The Art and Architecture of Russia* (Pelican History of Art), Hong Kong, 1983, chapter 1 (Kievan Russia: The Architecture of Novgorod and Pskov: 990-1500).
קריאת רקע:

- Riasanovsky, N.V. and Steinberg, M.D., *A History of Russia*, New York and Oxford, 2005, 7th edition, chapters 8 (The Mongols and Russia) and 9 (Lord Novgorod the Great).

10. "רוס המוסקבאית" (סוף המאה ה-14 – המאה ה-15). האדריכלות של מוסקבה

קריאת רשות:

- Brumfield, William Craft, *A History of Russian Architecture*, Cambridge, Cambridge University Press, 1993, chapter 5 (The Muscovite Period: Moscow: Architectural Beginnings).

קריאת רקע:

- Riasanovsky, N.V. and Steinberg, M.D., *A History of Russia*, New York and Oxford, 2005, 7th edition, chapter 11 (The Rise of Moscow).

11. אמנות האיקונה – אנדריי רובלוב וחוגו

קריאת חובה:

- Hamilton, G.H., *The Art and Architecture of Russia* (Pelican History of Art), Hong Kong, 1983, chapter 11 (Fifteenth-Century Painting: Moscow).

קריאת רקע:

- Riasanovsky, N.V. and Steinberg, M.D., *A History of Russia*, New York and Oxford, 2005, 7th edition, chapter 13 (Appanage Russia: Religion and Culture).

12. לקראת האימפריה הרוסית (המחצית השנייה של המאה ה-15 – ראשית המאה ה-17). בנייתה

של מוסקבה כבירת האימפריה

קריאת רשות:

- Brumfield, William Craft, *A History of Russian Architecture*, Cambridge, Cambridge University Press, 1993, chapter 6 (Early Medieval Architecture: The Ascent of Architecture in Muscovy).

- Hamilton, G.H., *The Art and Architecture of Russia* (Pelican History of Art), Hong Kong, 1983, chapter 15 (Architecture in Moscow: 1400-1600).

קריאת רקע:

- Riasanovsky, N.V. and Steinberg, M.D., *A History of Russia*, New York and Oxford, 2005, 7th edition, chapter 15 (Muscovite Russia: The Reigns of Ivan the Terrible, 1533-84, and of Theodore, 1584-98) and 19 (Muscovite Russia: Religion and Culture).

13. מימי הביניים לבארוק ולקלאסיציזם (המאה ה-17). התקופה החדשה והסגנון הישן: מוסקבה

וסנקט פטרסבורג

קריאת רשות:

- Brumfield, William Craft, *A History of Russian Architecture*, Cambridge, Cambridge University Press, 1993, chapter 7 (The Seventeenth Century: From Ornamentalism to the New Age).

קריאת רקע:

- Riasanovsky, N.V. and Steinberg, M.D., *A History of Russia*, New York and Oxford, 2005, 7th edition, chapter 20 (Imperial Russia: The Reign of Peter the Great, 1682-1725).

14. סיור לירושלים

ביבליוגרפיה בסיסית

General

- Auty, R., Obolensky, D., et al. (eds.), *An Introduction to Russian Art and Architecture* (Companion to Russian Studies 3), Cambridge, 1980 (709(47) INT).
- Cracraft, J., *The Petrine Revolution in Russian Imagery*, Chicago, 1997.
- Hamilton, G.H., *The Art and Architecture of Russia* (Pelican History of Art), Harmondsworth, Middlesex, 1983.
- Lazarev, N.V., "Rußland", in: Volbach, W.F. and Lafontaine-Dosogne, J. (eds.), *Byzanz und der christliche Osten* (Propyläen Kunstgeschichte, vol. 3), 1968, Frankfurt am Main and Berlin, pp. 285-315, ill. 278-343.
- *Russia!: Nine Hundred Years of Masterpieces and Master Collections*, exh. cat. Guggenheim Museum, New York, 2005.
- Talbot-Rice, T., *A Concise History of Russian Art*, West Drayton, Middlesex, 1949.

Architecture and Architectural Decoration

- Alpatov, M.V. (ed.), *The Dormition Cathedral in the Moscow Kremlin*, Moscow, 1971.
- Brumfield, W.C., *A History of Russian Architecture*, Cambridge, 1997.
- Buxton, D.R., *Russian Mediaeval Architecture, with an Account of the Transcaucasian Styles and their Influence in the West*, New York, 1975.
- Danilova, I. E., *The Frescoes of St. Pherapont Monastery*, Moscow, 1970.
- Kachalova, I., (ed.), *The Annunciation Cathedral in the Moscow Kremlin*, Moscow, 1990.
- Kostochkin, V.V., *Old Russian Towns*, Moscow, 1972 (720(47) KOS).
- Lazarev, V.N., *Old Russian Murals and Mosaics from the XI to the XVI century*, tr. B. Roniger and N. Dunn, London, 1966.
- Logvin, H., *Kiev's Hagia Sophia, State Architectural-Historical Monument*, Kiev, 1971.
- Shvidkovskii, D.O., *Russian Architecture and the West*, tr. Wood, A., New Haven [Conn.], 2007 (720(47) SHV).
- Vlasova, T., *The Moscow Kremlin – Archangel Cathedral*, Moscow, 1994.
- Voronin, N.N., *Vladimir, Bogolyubovo, Yuryev-Polskoi: Old Russian Towns*, tr. K. Cook, Moscow, 1971.
- Voyce, A., *The Moscow Kremlin: Its History, Architecture, and Art Treasures*, Berkeley, 1954.

Icons

- Alpatov, M.V., *Colour in Early Icon Painting*, Moscow, 1974.
- Alpatov, M.V., *Early Russian Icon Painting*, tr. N. Johnstone, Moscow, 1974.
- Evseyeva, L. (ed.), *A History of Icon Painting: Sources, Traditions, Present Day*, Moscow, 2005.
- Grabar, I., Lasareff, V., Demus, O., *USSR, Early Russian Icons*, Greenwich, Conn., 1958.
- Grierson, R. (ed.), *Gates of Mystery: The Art of Holy Russia*, Fort Worth, Tex., 1992.
- Lazarev, V.N., *Andrei Rublev*, Moscow, 1960.
- Lazarev, V.N., *Russian Icons: From the Twelfth to the Fifteenth Century* (Mentor-Unesco art book, mq455), S.l., 1962 (759.7 LAZ).
- Likhachov, D., Laurina, V., Pushkariov, V., *Novgorod Icons, 12th-17th century*, Oxford, 1980.
- Onasch, K., *Russian Icons*, Oxford, 1977 (759.7 ONA).
- Rice, D.T., *Russian Icons*, London (Penguin Books), 1947 (759.7 RIC).
- Tradigo, A., *Icons and Saints of the Eastern Orthodox Church*, Los Angeles, 2006 [dictionary].

MSS

- Franklin, S., *Writing, Society and Culture in Early Rus, c.950-1300*, Cambridge, 2002.
- Popova, O.S., *Russian Illuminated Manuscripts*, London, 1984.
- Vzdornov, G., *The Kiev Psalter*, in 2 vols., Moscow, 1978.

Minor Arts

- Nikolaeva, T.V., *Collection of Early Russian Art in Zagorsk Museum*, Leningrad, Avrora, 1968.
- Rybakov, B.A., *Russian Applied Art of Tenth-Thirteenth Centuries*, Leningrad, 1971.